سندملی موسیقی مانع اعمال نظر سلیقه‌ای می‌شود

حمیدرضا نوربخش، مدیرعامل خانه موسیقی با اشاره به میزان کارآمدی سندملی موسیقی اظهار کرد: سندملی موسیقی به‌عنوان یک سند بالادستی اهمیت زیادی دارد. در سال‌های پس از انقلاب همیشه دچار نگاه متغیر مسئولان در حوزه موسیقی بوده که با توجه به نگاه آنها شاهد افت‌وخیز در این حوزه نیز بودیم. وی ادامه داد: لغو کنسرت‌ها، سلیقه‌ای برخورد کردن با موسیقی در شهرهای مختلف و مواردی از این قبیل، مشکلاتی بود که با جابه‌جایی مدیران مختلف موسیقی اتفاق می‌افتاد. این به‌دلیل عدم وجود سند بالادستی بود که تمام دستگاه‌ها از آن تبعیت کنند؛ از این جهت سند اهمیت دارد. مصوبه شورای عالی فرهنگی، حکم قانون را دارد و تمام دستگاه‌ها از آن تبعیت می‌کنند. چالش‌ها و مسائل مهم موسیقی در سند دیده شده که بنا به این سند دیگر شاهد سلیقه‌ای عمل‌کردن در موسیقی

نخواهیم بود و یک رویه حاکم خواهد بود. مسأله کپی‌رایت که موضوع جدی در موسیقی است و تابه‌حال مغفول مانده در سند دیده شده است. وی گفت: در شورای سیاست‌گذاری قطعا باید نهادها حضور داشته باشند. طبیعتا تعدادی موسیقیدان در شورا خواهند بود. سند مباحثی دارد که در بخش‌هایی از آن شاید مواردی اضافه یا کاسته شود که طبیعی است. شورا ناظر بر اصلاح سند هم است.

«جام‌جم» برگزاری کنسرت در تخت جمشید را واکاوی کرد

همنشینی موسیقی و تاریخ ایران

فاطمه رستمی
گروه فرهنگ و هنر

حتما شما هم شنیده‌اید که علیرضا قربانی قرار است همراه با گروهی بزرگ از نوازندگان، کنسرتی در فاصله ۵۰ متری از تخت جمشید برگزار کند. انتشار این خبر از همان نخستین لحظات، موجب واکنش‌های گوناگونی شد. عده‌ای به‌دلیل نگرانی از آسیب به این بنای تاریخی، درصدد لغو کنسرت قربانی بودند و برخی دیگر معتقد نددرهم‌آمیختگی هنر موسیقی با حس‌وحال جاری در فضای تاریخی منحصربه‌فردی مانند تخت جمشید، می‌تواند روح تازه‌ای به بدنه فرهنگ و هنر کشور تزریق کند. طرفه آن‌که اولین بار نیست که تخت جمشید میزبان یک برنامه فرهنگی و هنری می‌شود و حتی در نگاه کلان‌تر، برگزاری کنسرت در اماکن تاریخی در تمام دنیا مرسوم است و اصلا وگاهی عمدا کنسرت‌های فاخر را در چنین بسترهایی اجرا می‌کنند تا موجب پیوند عمیق‌تر مردم با میراث فرهنگی شود.

زمانی که مدیران فرهنگی قرار است مجوز اجرای کنسرت در یک بنا یا مکان تاریخی و باستانی را صادر کنند، باید به سبک موسیقی هنرمند نیز توجه داشته باشد

یک روش جهانی جذب گردشگر

در نگاهی به تجربه میزبانی بناهای تاریخی از برگزاری کنسرت، با شواهد موفق و ناموفق متعددی مواجه می‌شویم. گرچه در اکثر موارد نتیجه این نوع رخدادهای فرهنگی و هنری افزایش گردشگر و نزدیک شدن مردم با میراث فرهنگی و تاریخی بوده ولی در مواردی مخاطرات و آسیب‌هایی نیز وجود داشته است که با رعایت ملاحظاتی چند می‌توان جلوی چنین نتیجه‌ای را گرفت. در سوابق برگزاری کنسرت موسیقی در بناهای تاریخی، می‌بینیم اودئون هرودس آتیکوس در یونان، یکی از اماکن تاریخی است که تاکنون میزبان کنسرت چهره‌ای سرشناس موسیقی شده است. این آمفی‌تئاتر باستانی در لبه جنوبی آکروپلیس، در سال ۱۶۱ میلادی ساخته شده است. بنایی که در اوایل قرن بیستم در حال نابودی بود و در سال ۱۹۵۰ به‌طور کامل بازسازی شد. مدت کوتاهی پس از بازسازی، این ساختمان میزبان برگزاری کنسرت فرانک سیناترا در سال ۱۹۶۲ بود. پس از استقبال از کنسرت سیناترا، خوانندگان و گروه‌های موسیقی مشهوری همچون آندره‌آ بوچلی، یانی، التون جان، دیانا رز، جتروتال، فوفایترز و استینگ در این مکان اجرا داشته‌اند. دو اپرا توسط لوچانو پاواروتی هم در این مکان برگزار شده است. همچنین می‌توان به کنسرت‌های گروه «پینک‌فلوید» در شهر پمپی، یکی از شهرهای تاریخی ایتالیا و دیوار برلین (به مناسبت فروپاشی دیوار برلین)، کنسرت ژان میشل ژار در اهرام ثلاثه مصر همزمان با آغاز سال ۲۰۰۰ میلادی و کنسرت پاواروتی در شهر ممنوعه چین اشاره کرد. کاخ کرملین و مقبره رهبر شوروی سابق، ولادیمیر لنین در کنار گنبدهای پیازی کلیسای سنت‌بازیل نیز به‌عنوان اماکنی تاریخی تابه‌حال از ستارگان دنیای موسیقی مانند گروه راک آلترناتیو، رد هات چیلی پیرز، پاول مک‌کارتنی، راجر واترز از بنیان‌گذاران گروه پینک فلوید، پلاسیدو دومینگو و دی جی تی تیستو برای برگزاری کنسرت در این محوطه پذیرایی کرده‌اند. در ایران نیز محمدرضا شجریان و شهرام ناظری، حسین علیزاده، برادران پورناظری، علیرضا قربانی، گروه رستاک، گروه موسیقی اتریشی یونیکو و... در اماکنی چون چهلستون اصفهان، کاخ سعدآباد، کاخ گلستان، عمارت مسعودیه، حافظیه و... کنسرت‌هایی برگزار کرده‌اند. براین اساس نه برگزاری کنسرت در بناهای تاریخی اتفاق تازه‌ای است و نه به کشور ایران انحصار دارد.

مدیریت جمعیت مهم‌تر است

آنچه در چنین رویدادهایی اهمیت دارد، رعایت موازین حفاظتی ازجمله تنظیم نور، صدا و فاصله از معماری و ... است. شاید نگرانی برخی افراد و کارشناسان از برگزاری کنسرت در فضاهای تاریخی بعد دیگری داشته باشد؛ این‌که اصولا مدیریت فضاهایی با تجمع انسانی بالا دشوار است و ما هم در این مدیریت‌کردن بدسابقه‌ایم و بارها در رویدادهای آیینی، ورزشی و... شاهد صدمات به برخی افراد و اماکن بوده‌ایم. با این حساب، مدیریت جمعیت در اماکن تاریخی کار دشوارتری هم هست، آن‌هم در شرایطی که ممکن است مخاطبان چشمگیر رویدادی هنری مانند کنسرت موسیقی بدون ملاحظه، موجب آسیب به محوطه یا بنای تاریخی شوند. در ینگه دنیا هم از این اتفاقات ناگوار رخ داده؛ زمانی که در سال ۱۹۸۹ گروه پینک فلوید در میدان سن مارکو در ونیز ایتالیا یکی از مشهورترین کنسرت‌هایش را برگزار کرد، برای این‌که خیل علاقه‌مندان بتوانند نزدیک به صحنه اجرا قرار بگیرند، مجبور شدند سکوهای شناوری را در میدان تعبیه کنند تا جمعیت به صحنه شناور نزدیک باشند.

به دلیل نبودن امکانات لازم، اقدامات کنترل جمعیت و استقبال ۲۰۰ هزار نفری، خسارت قابل ملاحظه‌ای به حومه این منطقه تاریخی از دوران رنسانس وارد شد و در و دیوار کلیسا و بنای مجسمه سن مارکو آسیب دید.

تناسب موسیقی با شأنیت مکان تاریخی

برخی ملاحظات مربوط به برگزاری کنسرت در بناهای تاریخی حکم پیشگیری بهتر از درمان را دارد؛ زمانی که مدیران فرهنگی قرار است مجوز اجرای کنسرت در یک بنا یا مکان تاریخی و باستانی را صادر کنند، باید به سبک موسیقی هنرمند نیز توجه داشته باشد؛ حتی نوع سازهایی که در موسیقی یک هنرمند به‌کار می‌رود نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. احتمال دارد اجرای موسیقی پاپ و انواع سازهای مرسوم در این موسیقی بیش از اجرای موسیقی کلاسیک بنای تاریخی را با مخاطرات ارتعاشات صدا مواجه کند. حتی می‌توان میان مخاطبان موسیقی‌های عام‌تر با مخاطبان آثار فاخر موسیقائی نیز قائل به دسته‌بندی شد. گرچه چنین شاخص‌هایی اصیل و قطعی نیست اما حداقل می‌تواند برای برنامه‌ریزان فرهنگی و سیاست‌گذاران مربوطه قابل تأمل باشد. همچنین لازم است علاوه بر گزینش سبک موسیقی که قرار است در فضای تاریخی اجرا شود، به فاخر بودن این آثار هنری و شأنیت اجرای آنها در اماکنی که در حکم میراث فرهنگی و تاریخی کشور هستند نیز عنایت داشته باشیم. نکته دیگر این‌که اگر در طراحی کاخ‌ها و برخی دیگر از اماکن تاریخی می‌بینیم که در گذشته اتاقی برای موسیقی وجود داشته و حضور همیشگی نوازندگان در دربار امر مرسومی بوده، چنین برنامه‌هایی آن زمان به کاخ‌ها و بناهای تاریخی آسیب نمی‌زده، چراکه اولا بنا یا فضای تاریخی کنونی، آن زمان هنوز تاریخی نبوده و کهنگی و فرسودگی نداشته و مهم‌تر این‌که در آن زمان هیچ تقویت‌کننده‌ای برای صدای خوانندگان و نوازندگان وجود نداشته است در حالی که امروزه صدای خوانندگان و ابزارآلات موسیقی در کنسرت‌ها به‌وسیله برخی امکانات تقویت می‌شود و این تقویت صدا، سبب لرزش و سرانجام در صورت عدم توجه به این مهم موجب صدمه به بنای تاریخی خواهد شد؛ بنابراین پیش از برگزاری کنسرت در یک بنای تاریخی، لازم است بین متخصصان حوزه آکوستیک و صدا، گروه موسیقی و کارشناسان میراث فرهنگی تعاملی هم‌افزا گونه ایجاد شود و برای تمام سناریوهای احتمالی پیش‌بینی و برنامه‌ریزی کافی صورت بگیرد.

آشنایی‌زدایی از اماکن به نفع فرهنگ و هنر

سال گذشته اخباری از احتمال برگزاری کنسرت‌های شادی‌آفرین توسط سالار عقیلی به‌عنوان سفیر میراث فرهنگی در تخت جمشید منتشر شد اما ظاهرا قرعه به نام علیرضا قربانی افتاد و او با برگزاری سه‌روز کنسرت در تخت جمشید، خط شکن بهره‌برداری از ظرفیت‌های مغفول مانده در فضاهای تاریخی و فرهنگی شده است. استفاده مجدد از بناهای تاریخی موجود به‌عنوان یکی از اثرگذارترین روش‌های حفاظت و دستیابی به توسعه پایدار، همیشه مطرح بوده است و می‌تواند ظرفیت تازه‌ای به عرصه‌های گوناگون هنری در کشور اضافه کند. رویکردی که در عین حفاظت از میراث فرهنگی و به‌تبع آن، هویت و تاریخ جامعه، بستری برای پاسخگویی به نیازهای روز مردم فراهم می‌سازد. به‌علاوه، کاربست این رویکرد ضمن رهایی بناها از متروک و بدون استفاده‌ماندن سبب حفظ آنها برای نسل‌های آتی می‌شود. علاوه بر اماکن و بناهای تاریخی، همچنان بسترهای دیگری نیز وجود دارد که می‌توان به مدد خلاقیت، با آشنایی‌زدایی از کاربری قبلی آنها و تعریف ظرفیت‌های تازه برای بهره‌برداری هنرمندان و مخاطبان از چنین فضاهایی موجب تولد جریان‌های فرهنگی و هنری نوپدید و پویایی و تحول فرهنگی شد و با زدودن رخوت از فعالیت‌های فرهنگی و هنری کشور، به چابکی و نوآوری در این زمینه‌ها دست یافت. یافتن ظرفیت‌های جدید با هدف ساخت فضا برای ارائه آثار هنری و انجام فعالیت‌های فرهنگ محور، در کشورهای مختلف مرسوم است، چرا که یافتن ظرفیت‌های تازه در یک مکان؛ چه با تغییر کاربری یک بنای تاریخی حاصل شود چه با آشنایی‌زدایی از یک بنا یا مکان امروزی، ضمن حفاظت از بنا در موارد تاریخی و بازسازی دیدگاه جامعه نسبت به میراث فرهنگی و تاریخی، سبب رفع نیازهای مخاطبان، افزایش رونق اجتماعی، اقتصادی و جذب گردشگر می‌شود. به‌عنوان نمونه اجرای تئاتر و انواع گونه‌های هنرهای نمایشی و محیطی، در کاخ‌ها یا برگزاری نمایشگاه‌های هنری و صنایع دستی که هر دو مثال در تهران و در کاخ‌های سعدآباد و نیاوران عملی شده، توانسته ظرفیت تازه‌ای به این اماکن ببخشد و سایر هنرمندان را برای تهیه آثار هنری و عرضه در چنین فضاهایی تشویق کرده است.

آشنایی‌زدایی از یک بنا، ضمن حفاظت از بنا در موارد تاریخی سبب رفع نیازهای مخاطبان، افزایش رونق اقتصادی و جذب گردشگر می‌شود

هنرنمایی در کالبدی تازه

شاید بدیهی به‌نظر برسد اما در بهره‌برداری از این ظرفیت‌های کشف شده باید به این مهم توجه داشت که نوع تولیدات هنری باید با ویژگی‌های فرهنگی، عملکردی، کالبدی و فضایی بنا همخوانی داشته باشد تا مخاطب با یک بسته فرهنگی متوازن در فرم و محتوا مواجه شود. مانند نکته‌ای که در انتخاب سبک موسیقی و اجرای آن در یک فضای تاریخی باارزش مانند تخت جمشید گفته شد. بنابراین با یافتن ظرفیت‌های جدید برای عرضه و اجرای فعالیت‌های فرهنگی و هنری، دستاورد بعدی افزایش رونق اقتصاد محلی و جذب سرمایه به منطقه و احیا و تقویت مشاغل سنتی، افزایش عمر بناهای تاریخی خواهد بود.

سهم مرمت از درآمد کنسرت

زمانی که تمامی بلیت‌های کنسرت علیرضا قربانی در تخت جمشید در ساعات اولیه به فروش می‌رود، مسلم است که اشتیاق و استقبال مردمی نسبت به برگزاری این رویداد در یک مجموعه جهانی بالاست. در چنین شرایطی غفلت مدیران فرهنگی کشور از ظرفیت‌های اقتصادی پنهان و آشکار هنر ملموس‌تر می‌شود. امروزه هنر نه فقط اثری تزئینی که کالایی اقتصادی است و می‌تواند برای صاحبانش کسب درآمد و ثروت کند و حالا که مخاطبان عرصه هنر با آغوش باز از تولیدات هنری استقبال می‌کنند، نباید به‌سادگی از کنار چنین موهبت و ظرفیتی گذشت. یک مدیریت قاعده‌مند در این میان می‌تواند رویکردی را که تاکنون نسبت به هنر وجود داشته، متحول کند چراکه به نظر می‌رسد رویکرد غالب به فرهنگ در کشور ما با وجود زیرساخت‌های قابل توجه ازجمله میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، اساسا نگرشی هزینه‌ای است که حیات آن باید با اختصاص یارانه و بودجه بقا پیدا کند و اساسا اقتصادی غیرمولد است و پیشران رشد اقتصادی کشور به شمار نمی‌رود، در حالی که بزنگاه‌هایی وجود دارد که ورق را برمی‌گرداند و می‌بینیم که عرصه هنر در ایران نه فقط وابسته و غیرمولد نیست بلکه این قابلیت را دارد که ثروت‌آفرین باشد. در رابطه با موضوع همین گزارش یعنی برگزاری کنسرت در تخت جمشید، قطعا درآمد حاصل از این رخداد فرهنگی و هنری باشکوه، هم به نفع گردشگری استان فارس که تاریخ ایران‌باستان را در دل خود جای داده، خواهد بود هم در صورت تنظیم‌گری دقیق می‌تواند تبدیل به یک رویه ثابت شود و درآمد حاصل از رویدادهای فرهنگی و هنری در این منطقه در راه مرمت، حفظ و نگهداری آثار باستانی خرج شود؛ علاوه بر این، یک بنایی مانند تخت جمشید ذاتا برای گردهمایی و برگزاری انواع رویدادها پدید آمده است و احیای این کاربری البته با رعایت تمامی موازین و ملاحظات در کنار درآمدزایی، به هویت ملی ما ایرانیان دمی تازه می‌بخشد.

برش

کنسرت، تنها دغدغه تخت جمشید نیست

نگرانی دوستداران میراث فرهنگی از برگزاری کنسرت در تخت جمشید؛ از عظیم‌ترین بنای سنگی جهان، قابل درک و محترم است اما حقیقتا تخت جمشید و اصلا تمامی ابنیه تاریخی ایران، دغدغه‌های بزرگ‌تری هم دارند؛ دغدغه‌هایی از جنس تامین و تخصیص بودجه کافی و متناسب برای حفظ، نگهداری و مرمت. همین حالا رویش گلسنگ‌ها در محوطه‌ها و مجسمه‌های موجود در این فضای تاریخی یکی از عوامل فرسایش آن به شمار می‌رود. از آنجایی که اهمیت تخت جمشید به نقش و نگارها، خطوط میخی و گل‌های لوتوس و سربازان هخامنشی است، طبیعتا اگر این کتیبه‌ها از بین بروند دیگر تخت جمشید ابهت ندارد. در چنین شرایطی و در حالی‌که چند سال از ایده تهیه اطلس گلسنگ‌های این منطقه و یافتن راه زدودن آن می‌گذرد، باران‌های اسیدی و شرایط اقلیمی منطقه نیز در به وجود آمدن گلسنگ‌ها تاثیر بسزایی داشته، پس احتمالا ضعفی در نگهداری از این مکان باستانی وجود دارد که هم باید بیش از برگزاری کنسرتی که گفته شده

تمام جوانب احتیاطی آن لحاظ می‌شود نگرانش بود، هم یادآوری می‌کند که بودجه حفاظت از میراث فرهنگی کفایت نمی‌کند. دردوندالیسم یا همان یادگاری نویسی روی آثار تاریخی نیز به‌عنوان یک ناهنجاری اجتماعی از گذشته تا همین حالا گریبان میراث فرهنگی ما را گرفته و حالا که بازار نگرانی و تاریخ دوستی ما گرم است، بد نیست کمی نگران این فاجعه هم باشیم که اتفاقا مقصر اصلی آن دقیقا خود ما مردم هستیم.

معتمدی برای شهدای خدمت خواند

نماهنگ «از ایران نگذشتیم» به همت معاونت فرهنگی اداره کل بنیاد شهید و امور ایثارگران شهرستان‌های استان تهران با ترانه‌ای از مصطفی محدثی خراسانی و با صدای محمد معتمدی منتشر شد. عوامل تولید این نماهنگ عبارتند از: آهنگساز: امیرحسین سمیعی، نوازندگان: حسین پارسافر، پگاه عبدا...زاده، موژان میرزایی، فرناز داوری (ویولن و ویولا)، کریم باقری (ویولنسل)، حسن فراهانی (ترومپت و فلوگل)، مصطفی بانیان (فلوت) و.... عباسعلی رضایی، مدیرکل بنیاد شهید و امور ایثارگران شهرستان‌های استان تهران در این باره توضیح داد: این نماهنگ چهاردقیقه‌ای با موضوع ایران اسلامی و شهدا و به مناسبت چهلمین روز شهادت رئیس جمهور کشورمان و هیات همراه وی و همچنین چهاردهمین انتخابات ریاست جمهوری تولید شده است. وی یادآور شد: ترانه «از ایران نگذشتیم» محتوایی ملی-مذهبی دارد و در این نماهنگ تلاش شده ایستادگی و مقاومت ملت ایران در برابر سختی‌ها، گذشتن از جان و قدم نهادن به مسیر شهادت برای حفظ و صیانت از ایران اسلامی و عمق بخشی به هویت ملی به تصویر کشیده شود.

کیوآرکد را اسکن کنید

«آسیوَن» منتشر شد

«آسیون» اثر امیرحسین رئوفی توسط «نشر موسیقی درنگ» منتشر شد و در دسترس مخاطبان قرار گرفت.

این اثر طرحی مترآزاد در شوشتری ـ مرکب است که براساس امکانات بالقوه مُدال و ساختارهای اجرایی موسیقی ردیف دستگاهی نغمه‌پردازی شده است. امیر مردانه (ضبط صدا)، سیاوش کامکار (پالایش صدا)، حمیدرضا سوسنی (پوستر و ویدئوآرت) و الیار نوری‌زاده (عکاس) از دیگر عوامل تولید این اثر هستند.

پژمان طاهری، آهنگساز و نوازنده برجسته کشور، پیرامون این نواخت می‌نویسد: «امیرحسین، دوست من و نوازنده خوب سنتور، به این دلیل ساده در نظر من جلوه‌ای دیگر دارد که خودش است. با تمام قوت و ضعف‌های طبیعی یک انسان. او نوازنده قابلی است و دستور زبان موسیقی دستگاهی ایران را بلد است. کوک سازش دقیق است. زمانبندی سازش متفاوت با استادانش ولی درست و دلنشین است و تو راغبی که بشنوی و می‌توانی لذت ببری. مشخص است که در این روزگار، هنوز مثل یک کودک می‌تواند از کاری که انجام می‌دهد، لذت ببرد. جمله‌هایش با تمام رهایی، منظم است و سروته دارد که این نشانه‌ای واضح از آموزش درست است. امیدوارم در این مسیر صعب و سخت همیشه این‌گونه باشد.»

بازخوانی قطعات خاطره‌انگیز در «ماه من»

ارکستر ملی ایران به رهبری همایون رحیمیان و خوانندگی حسام‌الدین سراج در تالار وحدت روی صحنه می‌رود. روابط عمومی بنیاد رودکی خبر داده که «ماه من» عنوان جدیدترین کنسرت ارکستر ملی ایران است که ۱۲ و ۱۳ تیرماه از ساعت ۲۱ و ۳۰ دقیقه در تالار وحدت برگزار می‌شود. ارکستر ملی ایران در این اجرا با رهبری همایون رحیمیان و خوانندگی حسام‌الدین سراج، قطعاتی نوستالژیک در موسیقی ایرانی را اجرا می‌کند. «توحید»، «شب عاشقان بیدل»، «ماه من»، «ای ایران»، «حلقه گیسو»، «نشان بی‌نشان»، «سیمین بری»، «راپسودی برای ویولن و ارکستر»، «رنگارنگ ۱» و «رقص دایره» قطعاتی هستند که قرار است در این اجرا پیش روی مخاطبان قرار بگیرد.

جام جم
موسیقی
MUSIC
۱۱
چهارشنبه ۶ تیر ۱۴۰۳ شماره ۶۷۹۷